

Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar, Çözümler ve Çözüm Önerilerinin İncelenmesi

“Examination of the Problems, Solutions and Solution Suggestions Encountered by Secondary School Administrators in the Process of Conducting Physical Education and Sports Lessons”

Yasemin YAZICI¹ & Hüseyin Hüsnü BAHAR²

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Tarihçe

Yayın Geliş Tarihi: 1 Temmuz 2024

Kabul Tarihi: 19 Temmuz 2024

Online Yayın Tarihi: 30 Ağustos 2024

DOI:<http://dx.doi.org/10.29228/anatoliar.59>

Yazarlarla İletişim

1- (Sorumlu Yazar) Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Erzincan, TÜRKİYE

e-mail: soulultraslan0102@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0000-2113-4188>

2- Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Erzincan, TÜRKİYE

e-mail: [hhbahar@erzincan.edu.tr](mailto:hbahar@erzincan.edu.tr)

<https://orcid.org/0000-0003-0061-3344>

Yazar Katkıları

Tüm yazarlar çalışmanın konseptine ve tasarımına katkıda bulundu.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir kurum/kuruluştan maddi destek almadı.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ediyorlar.

Şeffaflık

Yazarlar, çalışmada hiçbir hayati özelliğin ihmal edilmediğini, dürüst, doğru ve şeffaf bir anlatım ile raporlaştırdığını ve herhangi bir tutarsızlık olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik

Bu çalışmada bilimsel etik kriterlerine uyulmuştur.

Referans Gösterimi

Yazıcı, Y., & Bahar, H.H. (2024). Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar, Çözümler ve Çözüm Önerilerinin İncelenmesi, *Anatolia Sport Research*, 5(2): 23-37.

Copyright © 2024 by Anatolia Sport Research

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, ortaokul yöneticilerinin ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersi (BESD) nin yürütülmesi sürecinde okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları, sorunlara yönelik çözümlerini ve çözüm önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Sorunlar dört başlık altında ele alınmıştır. Bunlar salon, araç-gereç ve donanım kaynaklı sorunlar, öğretmen kaynaklı sorunlar, öğrenci kaynaklı sorunlar ve veli kaynaklı sorunlardır.

Materyal ve Metod: Bu araştırma, nitel araştırma modellerinden olgu bilim çalışması olarak tasarlanmıştır. Veri toplamak için ortaokullarda müdür veya müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Veriler müdür veya müdür yardımcısı olarak görev yapan on yöneticiden toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Ortaokul yöneticilerinin BESD'in yürütülmesi sürecinde salon, araç, gereç, donanım, öğretmen, öğrenci ve veli kaynaklı bazı sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Malzeme yetersizliği, spor salonunun olmaması, öğretmenlerin öğretim programına uygun bir şekilde ders işlememesi ve derse gereken özeni göstermemesi gibi bazı problemler yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin derse yönelik algılarının top ve futbol merkezli olması, derste öğrencilerin kontrolden çıkması da öğrenci kaynaklı bazı sorunlardır. Diğer taraftan, özellikle sekizinci sınıf öğrenci velilerinin derse yönelik olumsuz bakış açıları ve dersi önemsememeleri, diğer derslerin başarısını düşüren bir ders gibi görmeleri veli kaynaklı olarak rapor edilen diğer sorunlardır. Ortaokul yöneticileri belirlenen bu sorunlara yönelik çeşitli çözümler geliştirdiklerini ve bazı öneriler getirdikleri görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma: Belirlenen sorunların ilgili literatürde belirtilen bazı sorunlarla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Özellikle dersin işlenmesine uygun salon, ortam ve malzeme kaynaklı eksikliklerin öğretmen motivasyonu ve dersin işlenmesi sürecinde önemli bazı problemlere sebep olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan, merkezi sınav sonuçlarına BESD'in herhangi bir etkisinin olmamasının da veli ve öğrenci kaynaklı bazı sorunlara yol açtığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Dersi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Ortaokul Yöneticileri.

ABSTRACT

Aim: In this study, it is aimed to identify the problems encountered by secondary school administrators during the implementation of Physical Education and Sports Class (PESC) in secondary schools, their solutions to the problems and solution suggestions. The problems are discussed under four headings. These are problems caused by the hall, equipment and equipment, problems caused by teachers, problems caused by students and problems caused by parents.

Material and Method: This research was designed as a phenomenological study, one of the qualitative research models. To collect data, semi-structured interviews were conducted with administrators working as principals or deputy school principals in secondary schools. Data were collected from ten managers who served as managers or assistant managers. The collected data were analyzed using the content analysis method.

Results: It has been determined that secondary school administrators experienced some problems related to the hall, tools, equipment, teachers, students and parents during the implementation of PESC. It has been determined that there are some problems such as lack of materials, lack of a gym, teachers not teaching in accordance with the curriculum and not paying due attention to the lesson. In addition, students' perceptions of the lesson being ball and football-centered and students being out of control in the lesson are some student-related problems. On the other hand, the negative perspectives of parents of eighth grade students towards the course, their disregard for the course, and their view that it is a course that reduces the success of other courses are other problems reported as originating from parents. It was observed that secondary school administrators developed various solutions for these identified problems and made some suggestions.

Conclusions: It has been determined that the identified problems are similar to some problems stated in the relevant literature. It has been understood that the deficiencies in the hall, environment and materials suitable for the teaching of the course cause some important problems in the process of teacher motivation and teaching the course. On the other hand, it has been determined that the fact that PESC does not have any effect on the central exam results causes some problems arising from parents and students.

Keywords: Physical Education and Sports Lessons, Physical Education and Sports Teaching, Secondary School Administrators.

GİRİŞ

Beden Eğitimi ve Spor Dersi (BESD), ortaokul ve ortaöğretim kurumlarının ders çizelgelerinde yer alan ortak derslerden birisidir. Bu ders, ortaokul ve ortaöğretim ders çizelgelerinde haftada iki saat olarak yer almaktadır (TTKB, 2024a, TTKB, 2024b). İlkokul ders çizelgesinde bulunan Beden Eğitimi ve Oyun dersi ilk üç sınıfta haftada beş ders saati, dördüncü sınıfta ise haftada iki ders saati olarak yer almaktadır (TTKB 2024a). Ortaokul BESD Öğretim Programı (TTKB, 2018, s.15), dersin öğrencilerin yaş ve fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklerin yanı sıra sporlara katılacakları şekilde de planlanmasını öngörmektedir. Ayrıca, programda öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak, “Hareket Yetkinliği” ile “Aktif ve Sağlıklı Hayat” olmak üzere iki temel öğrenme ve gelişim alanı üzerine tasarlandığı ifade edilmektedir. Öğretim programında, bilişsel kazanımların yanı sıra duyuşsal ve devinsel kazanımlar da bulunmaktadır. Bu sebeple, BESD’in yürütülmesi sürecinde, diğer derslerden farklı bazı yöntem, ortam ve araç ve gereçlerin kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan bu ortamlar geleneksel sınıf ortamından farklıdır. Okul bahçesi veya eğer varsa spor salonu gibi ortamlar buna örnek olarak verilebilir. Söz konusu bu ortamlardaki etkileşimlerin yanı sıra, kullanılacak olan araç ve gereçler bilişsel, duyuşsal ve devinsel kazanımların gerçekleşmesini kolaylaştırabilir.

Okul yönetimi yönetimleri sırasında idari, eğitim ve öğretim, personel, mali konular gibi farklı alanlarda bir dizi sorunla başa çıkmak zorundadır. BESD’in yürütülmesi sürecinde öğretmen ve öğrencilerin eşofman, forma, ayakkabı gibi uygun kıyafetlerinin bulunması, okul ortamında bu kıyafetleri değiştirebilecek ortamların varlığı önemlidir. Ders için eşofman ve ayakkabı gibi kıyafetlerin temini ailenin sorumluluğundadır. Kıyafet değişim alanları ile dersin işlenmesine uygun ortam, araç ve gereçlerin sağlanması ise okul yönetiminin sorumluluk alanındadır. Konu ile ilgili yapılan bazı araştırmalar, BESD’in işlenmesine uygun ortam, araç ve gereçlerin temini ile ilgili sorunların olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sınıf öğretmenlerinin BESD’e karşılaştığı problemlerin ele alındığı bir çalışmada (Bozdemir, Çimen, Kaya & Demir, 2015) tesis, araç ve gereçlerin yetersizliği veya eksikliği önemli bir sorun olarak görülmüştür. BESD öğretmenlerinin öğretim yöntemi belirlemede karşılaştıkları sorunlarla ilgili bir çalışmada (Yiğit & Özlü, 2022) malzeme, saha ve salon eksikliği ile kalabalık sınıf mevcudunun yöntem seçiminde sorun oluşturduğu tespit edilmiştir. Yapılan diğer bir çalışmada (Mirzeoğlu, Soydaş Yaralı, Çoknaz & Özmen, 2019), BESD öğretmenlerinin okul yönetiminin derse yönelik olumsuz yaklaşımlarının yanı sıra, okullarda spor salonunun olmaması ve malzeme eksikliği ile ilgili sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. BESD öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespit edildiği diğer bir çalışmada (Dağdeviren, Kök, Düz & Manav, 2024), öğretmenlerin en önemli sorunlarının spor salonu eksikliği ile okul bahçesinin (asfalt/beton zemin) spor yapmaya müsait olmaması hususu rapor edilmiştir. Ayrıca branşa uygun yeterli sayıda top olmaması gibi, araç – gereç temininde de bazı problemlerin yaşandığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, ailelerin dersi gereksiz ve boş ders gibi görmelerinin de önemli bir sorun olduğu belirlenmiştir. Diğer bir çalışmada (Demir, 2018), ailelerin yanı sıra, diğer branş öğretmenleri ile okul yönetiminin de derse yeteri kadar önem vermemesinin önemli bir sorun olduğu belirtilmiştir. İlköğretim okullarında BESD hedeflerinin gerçekleşme düzeyi ile ilgili bir çalışmada (Taşmektepligil, Yılmaz, İmamoğlu & Kılıçgil, 2006), öğretmen ve yöneticilerin derse yönelik olumsuz tutumlarının bir problem olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir. BESD’e karşılaşılan sorunların incelendiği bir çalışmada (Temiz & Sivrikaya, 2021), eğitim sisteminin akademik başarı odaklı olması, BESD önündeki engellerin dersin işlenişini etkilemesi nedeniyle dersin statüsünün düşük olduğu belirlenmiştir.

Okul yönetiminin okulların örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarının gerçekleştirilmesi sürecinde sorumlulukları bulunmaktadır (Başaran, 2008). Okul yöneticilerinin rolü, sosyal, ekonomik ve politik görevleri bakımından da önemlidir (Bursalıoğlu, 1997). Okul yöneticileri, öğrencilerin

nitelikli bir şekilde yetişmesi için eğitim programlarını yönetirken, aynı zamanda idari süreçleri düzenlemek, personel yönetimiyle ilgilenmek ve mali kaynakları etkin bir şekilde kullanmak zorundadır. Okul yöneticilerinden beklenen ortak sorumluluklar, eğitim hizmetinin sürdürülmesi ve sisteminin amaçlarına ulaşmasını sağlamaktır. Bu, eğitimde kaliteyi artırmak, öğrenci başarısını yükseltmek, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını benimsemek ve öğrencilere güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamı sunmak gibi hedefleri içerir (Gaynor, 2012). Sorunlar, bir örgütün hedeflerine ulaşmasını engelleyen rahatsız edici durumlar olarak tanımlanır. Bu engellerin ortadan kaldırılması, bir örgütün başarılı olabilmesi için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, okul müdürleri, eğitim kurumlarında sorunları çözme konusunda önemli bir rol üstlenirler. Okul müdürleri için sorun çözme, çevrelerini ve sahip oldukları olanakları iyi anlamakla başlar. Karşılaşılan sorunları tanımlamak, analiz etmek ve uygun çözümler bulmak, eğitim süreçlerini ve öğrenci başarılarını etkileyen faktörleri anlamak için önemlidir (Çalık, Sezgin & Çalık, 2013).

Öğrencilerin fiziksel sağlığını destekleyen ve genel öğrenme deneyimini zenginleştiren BESD'in yürütülmesinde, okul yöneticileri çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Yöneticilerin karşılaşmış olduğu bu sorunların tespiti ile bu yöneticilerin bu sorunlara yönelik çözümleri ve çözüm önerilerinin belirlenmesi önemlidir. Herhangi bir sorunun çözümünde ilk aşama herhangi bir sorun olup olmadığının belirlenmesi, sorunun tanımlanmasıdır. Tanımlanan sorunlardan hem ilgililerin haberdar olması, hem de bunların çözümüne yönelik tedbirlerin alınmasını kolaylaştırabilir. Ayrıca yöneticilerin sorunlara yönelik çözümleri ve çözüm önerileri, benzer sorunları yaşayan yöneticilere benzer sorunların çözümü sürecinde katkı sağlayabilir.

Yapılan bu çalışmada, ortaokullarda BESD'in yürütülmesi sürecinde okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları, sorunlara yönelik çözümlerini ve çözüm önerilerini belirlemek amaçlanmıştır. Olası sorunlar dört başlık altında ele alınmıştır. Bunlar salon, araç-gereç ve donanım ile ilgili sorunlar, öğretmenlerle ilgili sorunlar, öğrencilerle ilgili sorunlar ve veli kaynaklı sorunlardır.

MATERYAL VE METOD

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma modellerinden biri olan olgu bilim deseninde tasarlanmıştır. Günlük yaşamımızda sıkça karşılaştığımız ve bilgi sahibi olmadığımız olaylar, olgular, deneyimler, anlayış veya tutumlar olgubilimin konularıdır (Köse, 2013). Olgu bilim yöntemi, insanların herhangi bir olguyu nasıl algıladığına, nasıl betimlediğine, nasıl yargıladıklarına, nasıl anımsadıklarına, nasıl anlamlandırdıklarına, olguya ilgili ne hissettiklerine ve ne konuşulduğuna odaklanmaktadır (Patton, 2014).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kasti (kararsal) örnekleme yöntemi seçilmiştir. Bu teknikte örneği oluşturan elemanlar araştırmacının araştırma problemlerine cevap bulacağına inandığı kişilerden oluşur (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2005, s.132). Bu kapsamda Erzincan ilindeki sekiz ortaokulda görev yapan müdür ve müdür yardımcıları seçilmiştir. Sekiz ortaokulda çalışmaya katılmayı kabul eden 10 yönetici bulunmaktadır. Bunlardan beşi ortaokul müdürü beşi ise ortaokul müdür yardımcısıdır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat biçiminde mülakatçı genel hatlarıyla bir yol

haritasına sahiptir. Ancak cevaplayıcının ilgi ve bilgisine göre bu genel çerçeve içerisinde farklı sorular sorarak konunun değişik boyutlarını ortaya çıkarmaya çalışır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2005, s.84). Yarı yapılandırılmış görüşme formunda başlangıçta araştırma sorularını cevaplandırmaya yönelik dört soru ile başlanmıştır. Görüşmeler yedi okul yöneticisinin odasında yüz yüze, üç okul yöneticisi ile de uzaktan çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş olup, ortalama görüşme süresi 30 dakika civarındadır.

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu kapsamda ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınan görüşme verileri, müdürler için M1, M2, müdür yardımcılarını için MY1, MY2 şeklindeki kodlar kullanılarak kaydedilmiştir. Ses kaydı alınan görüşmeler dinlenmiş ve yazıya aktarılmıştır. Benzer kategoride olan cevaplar tek başlık altında toplanarak raporlaştırılmıştır. Raporlaştırma sürecinde dikkate değer olan bazı cevaplar olduğu gibi aktarılmıştır.

BULGULAR

Salon, Araç-Gereç, Donanım vb. Konularla İlgili Bulgular

Tablo 1. Ortaokul Yöneticilerinin BESD'in Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştığı Salon, Araç-Gereç, Donanım vb. İlişkin Problemler, Çözümleri ve Çözüm Önerileri.

Problemler	Katılımcılar
Malzeme yetersizliği	M1,M2,M3,M4,M5,MY1,MY2,MY3,MY4,MY5
Spor salonunun olmaması	M1,M2,M3,M4,M5,MY1,MY2,MY3,MY4
Okul bahçesinin, alanının yetersiz olması	M1,M2,M3,M5
Salonlardaki ısınma problem	MY5
Salonların onarım- tadilat eksikliği	MY5
Malzemenin doğru kullanımı	MY5
Çözümler	Katılımcılar
MEB'in öğretim yılı başında verdiği ödenek	M2,M3,MY3
Salon olmadığından güzel havalarda beden eğitimi dersinin bahçede yapılması	M5,MY1,MY2
Hayırsever insanlar, dernekler, okul aile birliği yolu ile alınan bağışlar	M1,M4
Havalar güzel olmadığında beden eğitimi derslerini sınıfta işlemek	MY2,MY4
Malzemelerin korunması için öğretmen ve öğrencileri uyarmak	MY5
Salonu olan okullardan faydalanmak	M4
Çözüm Önerileri	Katılımcılar
Spor malzemeleri için ayrı ödenek olmalı	M1,M2,M3,MY2,MY3
Öğrenci başına ödenek gönderilmeli	M1,M2,M3,MY3
Her okula spor salonu kurulmalı	M5,MY1,MY3,MY4
Gençlik Spor İl Müdürlüklerinden malzeme yardımı	M2
3-4 okulun birlikte kullanabileceği ortak salonlar yapılmalı	MY1
Her okulun bahçesine konteyner tarzı kapalı alan yapılmalı	M3
Öğretmenlerin malzeme takibini iyi yapması	MY5
GSGM her okula, o okulun istediği branşta malzeme göndermeli	M3
İl genelindeki spor salonlarının belirli dönemlerle okullara verilmesi	M4
Okul kampüsleri oluşturulmalı	M5

Ortaokulda görev yapan müdür ve müdür yardımcılarının “okul yönetiminde BESD'in yürütülmesi sürecinde salon, araç-gereç, donanım vb. ile ilgili problemler, çözümleri ve çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna okul yöneticilerinin verdikleri yanıtlar göre Tablo 1' de verilmiştir. Malzeme yetersizliği, spor salonunun olmaması ve okul bahçesinin yetersizliği yöneticilerin belirttiği üç önemli sorun olarak

görülmektedir. Çalışmaya katılan yöneticilerin tamamı malzeme yetersizliğini önemli bir sorun olarak görmektedir. MY5 dışındaki tüm yöneticiler spor salonunun olmamasını önemli diğer bir sorun olarak görmektedir. MY5'in bulunduğu okulda salon bulunmakla birlikte, MY5 salonda ısınma, onarım ve salondaki malzemenin doğru kullanımına ilişkin sorunların olduğunu belirtmiştir: *“Salonlarda genellikle ısınma konusunda sorun yaşanıyor. Ödenek yetersizliği sebebiyle onarım veya tadilatlar konusunda eksiklikler söz konusu ...”* Diğer yöneticilerin bulunduğu okullarda salon bulunmadığı için salona ilişkin sorunlar da bulunmamaktadır. Görev yaptığı okulda yeterli araç-gereci bulunmayan okul yöneticilerinin konuya ilişkin bazı çıkarımlar yaptığı görülmüştür. Örneğin MY3 sorunu şöyle dile getirmiştir: *“Birçok okulda kapalı spor salonlarının olmayışı beden eğitimi dersinin yağışlı ve soğuk günlerde kullanımını zorlaştırmaktadır. Yeterli ders araç gerecinin olmayışı hem öğretmeni kazanımları gerçekleştirme hem de müfredatı uygulaması açısından çok sınırlandırmaktadır.”* M1'in görüşü ise şöyledir: *“Malzeme yetersizliği, alan darlığı, okul fiziki alt yapısının her branşa uygun, elverişli olmamasından dolayı dersin hedeflenen amaçlar doğrultusunda işlenememesi.”* M4 ise salon ve araç-gereç yetersizliğinin önemli olduğunu belirtmiştir: *“Salon noktasında her ortaokulda spor salonunun bulunmaması büyük bir handicap ... Ortaokulların büyük çoğunluğunda spor salonu ve buna bağlı olarak araç-gereç ve donanım bulunmaması nedeni ile dersler verimli bir şekilde işlenememektedir.”*

Üç okul yöneticisi (M2, M3, MY3) malzeme, araç-gereç eksikliği ile ilgili ihtiyaçlarının bir kısmını eğitim öğretim yılı başında verilen ödeneklerle karşıladıklarını, iki okul yöneticisi (M1, M4) hayırsever kişilerin yanı sıra dernek, okul aile birliğine yapılan bağışlarla okulun bu tür ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bununla ilgili olarak M2 *“Eğitim-Öğretim yılı başında ödenek talep ederek gerekli malzemeler ve eksiklikler giderilmektedir.”* derken, MY3 *“Yeterli ders araç gerecinin olmayışı hem öğretmeni kazanımları gerçekleştirme hem de müfredatı uygulaması açısından çok sınırlandırmaktadır. Bu sorun çoğu okulda tamamen çözülemiyor. Eldeki mevcut imkânlar dâhilinde dersin kazanımları verilmeye çalışılıyor. Yerel imkânlar ve son 2 yıldaki ödenekler sayesinde biraz daha araç gereç temini yapılabiliyor.”* demiştir. Konu ile ilgili olarak M4 *“Malzeme ihtiyaçları ise MEB'liğin ödenekleri gönderildiğinde karşılanıyor. Okul aile birliği marifetiyle yapılan bağışlarla malzemelerin alımı sağlanıyor.”* derken, M1 *“Okul malzemeleri genellikle hayırseverler, dernekler ve okul aile birliğinin bütçesinden gelen bağışlarla karşılanıyor.”* demiştir. Üç yönetici (M5, MY1, MY3) görev yaptıkları okulun salonunun olmadığını, güzel havalarda beden eğitimi dersi için okul bahçesini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bir yönetici (M4) ise salonu olan okullardan yararlandıklarını belirtmiştir. Diğer iki yönetici (MY2, MY4) ise uygun olmayan hava koşullarında öğretmenlerin dersi sınıfta yürüttüklerini belirtmiştir. Bununla ilgili olarak MY2 *“Uygun hava şartlarında okul bahçesi, hava şartları uygun olmadığında ise okul içinde yapılabilecek sportif aktiviteler ile ders yürütülmektedir.”* demiştir.

Ortaokul yöneticilerinin BESD'in yürütülmesi sürecinde salon, araç-gereç, donanım vb ile ilgili problemlere yönelik çeşitli çözüm önerileri getirdikleri görülmüştür. En sık tekrarlanan öneri spor malzemeleri için ayrı bir ödeneğin tahsis edilmesidir. Öğrenci başına ödenek gönderilmesi ve her okula spor salonunun kurulması önerileri dört yönetici tarafından tekrarlanmıştır. Bunun dışında birer defa tekrar edilen öneriler şunlardır. Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinden malzeme yardımı yapılması ve her okula okulun istediği branşta malzeme göndermesi, 3-4 okulun birlikte kullanabileceği ortak salonların yapılması, her okulun bahçesine konteyner tarzı kapalı alan yapımı, öğretmenlerin malzeme takibi yapması, il genelindeki spor salonlarının belli dönemlerde okullara verilmesi, okul kampüslerinin oluşturulmasıdır. Bu konu ile ilgili olarak okul yöneticilerinin görüşlerinden bazıları aşağıya çıkarılmıştır: MY2 *“Her okulun spor salonu olmalı, spor malzemeleri için ayrı bir ödenek olmalı”* görüşünü belirtirken, MY3 *“Her okul planlaması yapılırken öncelikle spor salonu planlanıp yapılmalı ve beden eğitimi ders araç gereçlerinin de temin edilmesi gerekmektedir”* demiştir. MY5 ise *“Beden eğitimi öğretmenin aktif olarak malzemenin takibini yapması sonunu çözümü için büyük bir katkı*

sunacaktır” demiştir. M4 “İlin genelinde olan spor salonlarının kullanılması yine il milli eğitim müdürlüğü marifetiyle belli periyotlarla zaman çizelgesine dayalı kullanıma açılabilir” derken, MY1, “Her okula spor salonu yapılmalı ya da 3-4 okulun kullanabileceği ortak bir spor salonu olmalıdır”, M1 “Öğrenci başına gereken ödenek gönderilmeli” demek suretiyle önerilerini belirtmiştir..

Öğretmenlerle İlgili Bulgular

Tablo 2. Ortaokul Yöneticilerinin BESD’in Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştığı Öğretmenlerle İlgili Problemler, Çözümleri ve Çözüm Önerileri

Problemler	Katılımcılar
Bazı öğretmenlerin dersi, programa göre işlememesi	M1,MY1,MY3,MY5,M4
Öğretmenlerin, malzeme yetersizliğinden dolayı derse gereken özeni göstermemesi	M1,M3,M5,MY3
Tek bir brans üzerinde durulması	M1,MY3
Okul ve ilde yapılan faaliyetlere katılımı isteksizlik	M2,M4
BESD’in yeterince açıklanmaması	MY4
Dersin not ile değerlendirilmesi	M1
Çoğunlukla eğitsel oyunların oynatılması	M4
Çözümler	Katılımcılar
Derslerin öğretim programına göre işlenmesinin takip edilmesi	MY5,M4,M5
BESD’in yeterince sevdirmesi ve öneminin anlatılması	MY4,M5
Sene başı kurul toplantılarında yıl içerisinde yapılacak faaliyetlerin görüşme yoluyla belirlenmesi	M2
Okul yöneticilerinin dersleri belli aralıklarla izlemesi	M4
Malzeme, araç-gereç temininin yapılması	M3
Çözüm Önerileri	Katılımcılar
Sene başı kurul toplantılarında yıl içerisinde hangi faaliyetlere katılacağı belirlenmesi ve teşvik edilmesi	M2,M5
Uygun fiziki alt yapının oluşturulması	M1,MY1
Farklı branşları öğrencilerle tanıştırmak	MY3
Derslerin planlı ve programlı bir şekilde yapılması	MY5
Okul sporları kapsamında yapılacak müsabakalara okul idaresinin liderliğinde programın hazırlanması	M4
Dersin not ile değerlendirilmesinin kaldırılması	M1
MEB’lığının BESD’e hak ettiği önemi vermesi	M3

Ortaokul yöneticilerinin “okul yönetiminde BESD’in yürütülmesi sürecinde öğretmenlerle ilgili karşılaştığınız problemler, çözümleri ve çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar göre Tablo 2’ de verilmiştir. Görüşmeye katılan ortaokul yöneticileri BESD’in yürütülmesi sürecinde öğretmenlerle ilgili yedi farklı sorun belirtmiştir. Bazı öğretmenlerin dersi ders planına uygun işlememesi beş yönetici tarafından belirtilmiştir. Bununla ilgili olarak örneğin MY5, “Dersin müfredata göre işlenmemesi karşılaşılan en büyük sorun” demek suretiyle, dersin öğretim programına uygun işlenmemesini bir sorun olarak belirtmiştir. Malzeme yetersizliğinden dolayı öğretmenlerin derse gereken özeni göstermemesi dört yönetici tarafından dile getirilmiştir. MY3 ise “Yönetici olarak aslında beden eğitimi öğretmenlerinin kısıtlı koşullarda özverili çalışmalar yaptığını görmekteyiz. Ancak zaman zaman bazı öğretmenlerin de en kolay yolu seçip öğrencilere iki top vererek dersleri istediklerini görmekteyiz. Maalesef futbol dışındaki pek çok spor ile öğrenciler tanışmamaktadırlar” demek suretiyle öğrencilerin hem tek bir spor alanına yönlendirildiğini, hem de dersin programa uygun bir şekilde işlenmediğini belirtmiştir. Nitekim tek bir brans üzerinde durulması ve okulda-ilde yapılan faaliyetlere katılımı isteksizlik iki yönetici tarafından sorun olarak belirtilmiştir. M4 “Derslerin işlenmesi noktasında sadece spor oyunları oynatılması, müfredatın yürütülmesinin aksaması. Okul sporları müsabakalarına katılımın takım bazında katılımın az olması” hususunu sorun olarak belirtirken, M2 “Okul, ilçe ve illerde yapılan faaliyetlere katılımı isteksizlik” hususunu sorun olarak belirtmiştir.

BESD'in yeterince açıklanmaması, dersin not ile değerlendirilmesi, çoğunlukla eğitsel oyunların oynatılması birer yöneticinin ifade ettiği sorunlardır. Örneğin M1, *“Derslerin not ile değerlendirilme konusunda olumsuz tutum ve davranışlar, genel itibariyle derslerde çocuklara futbolu oynatılıp, başıboş bırakılması”* durumunu bir sorun olarak belirtmiştir. M3 *“Malzeme eksikliğinden dolayı öğretmenlerin derse gereken önemi vermemesi”* hususunu, M5, *“Derse gereken önemi verilmemesi ve sporun ahlaki yönünün ihmâl edilmesi”* hususlarını sorun olarak belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan ortaokul yöneticileri Tablo 2'de belirtilen sorunlara yönelik beş farklı çözüm belirtmişlerdir. Üç yönetici derslerin öğretim programına göre işlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bununla ilgili olarak M4 *“Ara ara derslerin izlenmesi, öğrencilerin müfredat doğrultusunda yetiştirilmesinin izlenmesi”* hususunu belirtirken, MY5 *“Ders defterine yazılan konuyla işlenen konunun aynı olması takip edilerek sorun çözülmeye çalışılabilir”* demiştir. İki ortaokul yöneticisi BESD'in yeterince sevdirmemesi ve öneminin anlatılmasının önemine dikkat çekmiştir. Örneğin MY4 konu ile ilgili olarak *“Dersin öneminin diğer branş öğretmenlerine ve öğrencilere anlatılarak, ön yargıların yıkılması ve dersin sevilmesinin sağlanması”* hususunu bir çözüm olarak uyguladıklarını ifade etmiştir.

Öğretmenlerle ilgili yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri kapsamında dokuz farklı öneri yapılmıştır. İki yönetici sene başı kurul toplantılarında yıl içerisinde hangi faaliyetlere katılım gösterileceğinin belirlenmesi ve teşvik edilmesi derken diğer iki yönetici de uygun fiziki alt yapının oluşturulmasını çözüm önerisi olarak belirtmiştir. Konu ile ilgili olarak M2 *“Öğretmenler kurul toplantılarında bu konulara değinerek teşvik ve katılımın faydalarının görüşülmesi ...”* demek suretiyle sene başındaki kurul toplantısının önemine dikkat çekmiştir. MY5 ise derslerin öğretim programına uygun bir şekilde işlenmemesi sorununun planlı işleniş süreci ile çözüleceğini öngörmüştür. Bununla ilgili olarak *“Derslerin planlı ve programlı bir şekilde yapılması sorunu ortadan kaldıracaktır”* demiştir. Okulda ve ilde yapılan etkinliklere katılım konusundaki isteksizlik sorununa ilişkin M4 *“Okul sporları kapsamında yapılacak müsabakalara okul idaresinin liderliğinde programın hazırlanması sorunu çözebilir”* önerisini getirmiştir. Dersin not ile değerlendirilmesi ve BESD'in verimli işlenmesine yönelik olarak M1, *“Okullara uygun fiziki alt yapının yapılması ile dersler daha verimli işlenebilir. Ayrıca BESD'in notla değerlendirilmesi kaldırılmalı”* önerisini getirmiştir. Malzeme ve salon ihtiyaçlarına yönelik olarak M3, *“BESD'de malzeme ve salon ihtiyaçları karşılanırsa, beden eğitimi öğretmenlerin bu dersi daha verimli işler ve mutlu olurlar. Ayrıca futbol dışındaki diğer branşlara da gereken önem verilmelidir”* demiştir.

Öğrencilerle İlgili Bulgular

Çalışmaya katılan ortaokul yöneticilerinin “okul yönetiminde BESD'in yürütülmesi sürecinde öğrencilerle ilgili karşılaştığınız problemler, çözümleri ve çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar göre Tablo 3' de gösterilmiştir. Ortaokul yöneticilerinin cevapları sekiz başlık altında toplanmıştır. Belirtilen en sık problemler BESD denilince öğrencilerin aklına sadece top ve futbolun gelmesi ve ders sırasında öğrencilerin kontrolden çıkmasıdır. BESD ile ilgili top ve futbol algısını MY3 *“Öğrencilerimizin beden eğitimi denince akıllarına sadece top ve futbol gelmesi en büyük sorun bence”* demek suretiyle soruna dikkat çekmiştir. Aynı sorunu M4 ise *“Öğrencilerin anlayış olarak beden eğitimi dersini futbol oynamak olarak görmesi, eşofmansız derse katılması ya da akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bu tür derslere gerektiği önemi vermemesi problem teşkil etmektedir”* diyerek ifade etmiştir. Diğer iki problemden birincisi akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin derse gereken önemi vermemesi, diğeri ise öğrencinin uyun olmayan kıyafetle derse katılmasıdır. Bu sorunları MY4 şöyle ifade etmiştir: *“Beden eğitimi dersini öğrenciler şöyle görüyor bence: Derse katılmasak bile ya da uygun kıyafet giymesek bile kolaylıkla geçebileceği bir ders olarak görüyorlar. Öğrencilerde bu dersle ilgili şöyle bir algı oluşmuş durumda, eğer diğer derslerim iyiyse beden eğitimi dersime de iyi*

not vermek zorundalar. Bu da öğrencinin derse ve öğretmene olumsuz bakış açısı geliştirmesine sebep oluyor.” Öğrencilerin kontrolü ile ilgili sorunlar diğer bir problem olarak belirtilmiştir. Bununla ilgili olarak M1 “Spor salonu olmadığından dolayı dersler genellikle açık havada yani okul bahçesinde yapıldığında öğrencilerin kontrol edilmesi oldukça zorlaşıyor. Ders esnasında, sonrasında küfürlü, argolu konuşmaları ve bunun neticesinde kavgalar etmelerine sebep oluyor. Ayrıca yine salon olmadığından uygun zeminde ders yapılmadığı için kazalar yaşanmakta ve sakatlanmalar meydana gelmektedir” demek suretiyle öğrencilerle ilgili bu sorunun farklı boyutlarına dikkat çekmiştir. Aynı sorunun farklı bir boyutunu MY5 ise “Ders anında kontrol altında olmayan öğrencilerin dersin amacı dışına çıkması için onlara fırsat teşkil etmektedir. Böylece öğrencilere istenmeyen olumsuz davranışlar oluşmaktadır” diyerek ifade etmiştir. Katılım yetersizliği sorununu M2 “Öğrencilerin okul içi ve dışındaki sportif faaliyetlere katılımlarının yetersiz olması” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 3. Ortaokul Yöneticilerinin BESD’in Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştığı Öğrencilerle İlgili Problemler, Çözümleri ve Çözüm Önerileri

Problemler	Katılımcılar
BESD denince sadece top ve futbolu algılamaları	MY3,M4,M5
Ders anında kontrol altında olmayan öğrenciler	MY5,M1,MY1
Derse uygun olmayan kıyafet (eşofmansız derse katılım)	M4,MY1
Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bu derse gereken önemi vermemesi	M4,MY1
Özellikle kız öğrencilerin derse olan ilgisizliği	M5,MY1
Sportif faaliyetlere katılımın yetersiz olması	M1
Kendilerine uygun spor aktivitesi seçmemeleri	MY2
BESD’i zorlu olmayan, rahat, eğlenceli, kafa dinlemek için bir ders olarak görmeleri	MY4
Malzeme ve alan yetersizliğinden dolayı öğrencilerin enerjilerini atamamaları	M3
Çözümler	Katılımcılar
Dersin, hem fiziksel hem de sosyal yönden önemini anlatma	MY1,MY4,M4
Malzeme desteği sağlayarak öğrencileri aktif hale getirme	M3
Öğretmen ve öğrencileri uyarma	MY5
Aile desteğini sağlama	M2
Pekiştirici yerine geçen ödüller kullanma	M2
Öğretim programına bağlılık, ders planlarını titizlikle uygulama	M5
Ders işleniş sürecine öğretmenin nezaret etmesi	M1
Şartlar elverdiği ölçüde çeşitli spor dallarını cazip şekillerde yaygınlaştırma	MY3
Çözüm Önerileri	Katılımcılar
Turnuvalar düzenlemek, ödüller vermek	MY3,M4
Veli görüşmelerinde BESD’in önemini vurgulamak	M2
Bilinçlendirme sürecinde okul rehberlik servisinden yararlanma	M2
Kontrol ve disiplin mekanizmasını aktif hale getirmek	MY5
Öğretmenlerin öğrencilere yönelik yönlendirme yapması	MY2
Öğretmenin dersi aktif olarak yönetmesi	M3
Okullara spor alanlarının yapılması	MY3
Öğrencileri müsabakalara götürmek	MY3
Spor branşlarının ileriye dönük olanakları hakkında bilgi vermek	M4

Öğrenci kaynaklı sorunlara ilişkin çözümler dokuz başlık altında toplanmıştır. En sık yapılan öneri dersin hem fiziksel hem de sosyal yönden önemini öğrencilere anlatmaktır. MY4 bununla ilgili olarak “Beden eğitimi ve okul rehber öğretmenlerin tarafından bu dersin önemi vurgulanarak öğrencilerin derse bakış açıları pozitif olarak değiştirilir” demek suretiyle soruna ilişkin çözüm uygulamasını ifade etmiştir. M4 ise “Öğrencilerle ilgili yaşanan sorunların çözümünde bu dersinin ruhsal ve bedensel gelişiminin öğrencilere doğru aktarılması, sistematığının kavratılması, öneminin vurgulanması ve ileriye dönük yani bu alanlarda (sportif anlamda) sağlanan olanaklar hakkında bilgi verilmesi şeklinde çözmeye çalışıyoruz” demek suretiyle kendi çözüm yöntemlerini belirtmiştir. Diğer bir çözüm yaklaşımı

öğretmen ve öğrencilerin uyarılması şeklindedir. MY5 bununla ilgili olarak *“Biz öğrencilerle ilgili sorunları okulumuzdaki öğretmen ve öğrencileri uyararak gidermeye çalışıyoruz”* demiştir. Aile desteğini almak ve pekiştireç kullanmak diğer bazı çözüm yaklaşımlarıdır. M2 konu ile ilgili olarak, *“Velilerden gerekli izin dilekçelerinin alınması yani aile desteğinin sağlanması ayrıca pekiştireç yerine geçen ödüllerin (madalya, sertifika, başarı belgesi ya da İstiklal Marşı törenlerinden önce başarılı olan öğrencilerin isimleri söylenerek alkışlatılması vb.) kullanarak öğrencilerin derse karşı olumlu tavır almaları sağlanır”* demiştir. Öğretim programına sadık kalınmasının da bir çözüm yaklaşımı olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili olarak M5 *“BESD’in yıllık planının müfredata uygun olarak hazırlanması, kazanımların dikkatlice seçilerek titizlikle uygulanması ile öğrencilere yönelik olarak karşılaştığımız problemleri çözüme ulaştırabiliyoruz”* demiştir. Öğretmenlerin ders sürecine nezaret etmesinin diğer bir çözüm yaklaşımı olarak ifade edildiği belirtilmiştir. M1 bununla ilgili olarak *“Ders esnasında çıkabilecek olumsuz olaylara karşın öğretmenlerin öğrencilerin başında olmaları gerekmektedir”* demek suretiyle öğretmenin süreci yönetmesinin önemine dikkat çekmiştir.

Öğrencilerle yaşanan sorunlarla ilgili dokuz çözüm önerisi getirilmiştir. Bu önerilerden birisi turnuvalar düzenlemek, ödüller vermektir. Bununla ilgili olarak MY3 *“Okul içi sınıflar arası turnuvalar düzenlemek, turnuvalar sonucunda ödüller vermek, turnuvalara katılan öğrencilere katılım belgeleri vermek, spor alanlarını güzelleştirmek öğrencilerle ilgili sorunların çözümünde yardımcı olabilir”* demiştir. Veli görüşmelerinde dersin önemine vurgu yapılmasının yanı sıra öğrencileri bilinçlendirmek için okul rehberlik servisinden yararlanılması diğer öneriler arasındadır. Bununla ilgili olarak M2’nin önerisi *“Okul rehberlik servisinin daha etkin kullanarak öğrencilerimizin bilinçlendirilmesi veli ziyaretlerinde BESD’in de önemi üzerinde durulması bu konunun çözümünde etkili olabilir”* şeklindedir. Kontrol ve disiplin mekanizmalarının etkinleştirilmesi ile öğretmenler tarafından öğrencilerin doğru yönlendirilmesi diğer iki çözüm önerisi olarak gösterilmiştir. MY5 bununla ilgili olarak *“Kontrolsüz olan öğrencinin yapabilecek davranışları olay olmadan önce öğretmenle konuşularak olayın ciddiyeti hakkında farkına varabilme durumu uyandırarak kontrol mekanizmasını aktif hale getirerek sorun giderilebilir”* demiştir. Öğretmenin dersi aktif olarak yönetmesi, araç gereç eksikliklerinin tamamlanması diğer öneriler arasındadır. Bununla ilgili olarak M3 *“Öğrencilerin derse aktif olarak katılımının sağlanması için öncelikli olarak okulların fiziki alt yapının düzeltilmesi gerekir. Malzeme, araç-gereç olarak her okul gereken donanıma sahip olmalıdır. Seçilecek branşlara uygun malzemelerin sene başında MEB, GSİM, Belediyeler tarafından karşılanıp okullara gönderilmesi gerekmektedir”* demiştir. Öğrencileri müsabakalara götürmek ve bazı spor branşlarının ileriye dönük olanakları hakkında öğrencileri bilinçlendirmek diğer çözüm önerileri arasında belirtilmiştir.

Velilerle İlgili Bulgular

Ortaokul yöneticilerinin “okul yönetiminde BESD’in yürütülmesi sürecinde velilerle ilgili karşılaştığınız problemler, çözümleri ve çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna yönelik cevapları Tablo 4’te verilmiştir. Ortaokul yöneticilerinin BESD’in yürütülmesi ile ilgili veli kaynaklı belirttikleri problemler altı başlık altında toplanmıştır. Yedi yönetici özellikle sekizinci sınıf öğrenci velilerinin derse karşı olumsuz bakış açılarını sorun olarak belirtmiştir. İkinci önemli problem de velilerin BESD’i önemsiz görmeleridir. Belirtilen bu sorunlarla ilgili olarak M2 *“Velilerimizin BESD’e gerekli hassasiyeti göstermemeleri”* şeklinde ifade ederken, MY3 *“Velilerin beden eğitimi dersini önemsiz görmeleri, not değerlendirmesini önemsememeleri, öğrencilerin de derse kayıtsız kalmalarına sebep olmaktadır”* demiştir. MY5 *“Velilerin bir kısmının beden eğitimi dersini gereksiz görmeleri karşılaşılan en büyük sorun bence”* demiştir. MY4 ise *“Velilerin çocuklarını sadece sınav odaklı olarak sınavda sorusu çıkan dersleri çalışmalarını yönünde etkilemeleri, diğer branş öğretmenlerinin de velileri bu yönde baskı altına almaya çalışmalarını velilerde eğer çocuğum spor yaparsa diğer ders notları düşecekmiş algısını yarattığından bu derse karşı negatif algı oluşturmaktadırlar ve sıkıntı yaşamaktayız”* demek

suretiyle soruna dikkat çekmiştir. Not beklentisi de önemli bir problem olarak belirtilmiştir. M1 konu ile ilgili olarak “Özellikle not konusunda çok sıkıntı yaşıyoruz. Örneğin öğrencimin matematik dersi 95 iken beden eğitimi dersi nasıl 85 olur! Konusunda çok fazla şikâyet alıyoruz. Aslında bu sorunun temelinde bana göre bu dersi gereksiz, önemsiz görme yatıyor. Bu da ülkemizin spora bakış açısını yansıtıyor bana göre” demiştir. M4 ise “Bu tür dersleri yani yetenek derslerinde bakış açısının yeterli derecede olumlu olmaması, bu derse önem vermeme noktasında sıkıntı yaşanılmasına sebep olmaktadır. Yer yer derse katılımda raporlarla geçiştirilmesi büyük sıkıntılara yol açmaktadır. Veliler tarafından beden eğitimi ders notlarının düşük olduğunun vurgulanması (85-90 bile düşük denilmesi) veliler ile karşılaştığımız sorunlardır” demek suretiyle soruna dikkat çekmiştir.

Tablo 4. Ortaokul Yöneticilerinin BESD’in Yürütülmesi Sürecinde Karşılaştığı Velilerle İlgili Problemler, Çözümleri ve Çözüm Önerileri.

Problemler	Katılımcılar
Özellikle 8. sınıf öğrenci velilerinin derse yönelik olumsuz bakış açısı	M1,M2,M3,M4,MY1,MY3,MY4
Beden eğitimi dersini önemsiz görmeleri	MY3,MY5,M4,MY1,M5,MY2
Diğer derslerin başarısını düşürme	M1,M3,M4,MY1,MY3,MY4
BESD’e gerekli hassasiyetin gösterilmemesi	M2,MY4,M5,MY2
Sürekli yüksek not beklentisi	MY3,M4,M1,MY4
Rapor alınması	M4
Çözümler	Katılımcılar
Veli toplantılarında hem derste hem de akademik alanda başarılı öğrencilerin durumunu örnek vermek	M2,MY1,MY4,MY2
Veli ve öğrencilere dersin gerekliliği ve önemi hakkında bilgilendirmeler yapmak	MY5,M4,MY4
Çözüm Önerileri	Katılımcılar
Bu dersin de diğer dersler gibi öğrenciyi hayata hazırladığı velilere hissettirilebilir	M2,MY3,MY4,MY2,MY1
Veliler alanla ilgili geleceğe dönük fırsatlardan haberdar edilebilir.	M4,M3,MY1
Dersi programa uygun bir şekilde işlemek	MY5,M3
Ders notlarının verilmesinde kriterlerin daha belirgin olması	M4,M5
Yetenek derslerinin not ile değerlendirilmemesi	M1

Ortaokul yöneticileri veli kaynaklı sorunlarla başa çıkmada iki farklı çözüm belirtmişlerdir. Bunlardan birincisi velilere hem derste hem de akademik alanda başarılı olan öğrencilerin durumunu örnek vermek, ikincisi velilere dersin gerekliliği ve önemi hakkında bilgilendirmeler yapmaktır. M2 bununla ilgili olarak “Veli toplantılarında okulda ve il genelinde yapılan sportif müsabakalarda başarı göstermiş olan öğrencilerimizin durumu örnek verilerek sunum şeklinde bilgilendirmelerin yapılması yoluyla bu konuyu çözüyoruz” demiştir. MY 4 ise “Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul rehber öğretmenlerinin birlikte dersin önemi hakkında sunum yapmaları sorunun çözümünde etkili oluyor” demiştir. MY5 ise “Öğrencilere iyi işlenen ders velilerde de olumlu etki bırakacağından dersin işlenişi ve öğrencilerde olumlu etki bırakması bu olumsuz algıyı yıkacaktır. Bu nedenle derslerin verimli geçirilmesi konusunda öğretmenlerimize gereken uyarı yaparak bu sorunu çözüyoruz” demiştir.

BESD’in yürütülmesi sürecinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak ortaokul yöneticileri beş farklı öneri getirmiştir. En sık yapılan öneri dersin diğer dersler gibi öğrenciyi hayata hazırladığını velilere hissettirmektir. Bununla ilgili olarak M2 “Tüm paydaşlar ile kolektif bir anlayış çerçevesinde hareket edilerek bu dersin de diğer dersler gibi öğrenciyi hayata hazırlamak olduğunu hissettirerek bu sorun çözülebilir” demiştir. Diğer bir öneri ise velilerin alanla ilgili geleceğe yönelik fırsatlarından haberdar edilebilmesidir. Bununla ilgili olarak M4 “Öğretmen marifetiyle dersin öneminin iyice vurgulanması, ders notlarının verilmesinde kriterlerin daha belirgin olması, ileriye dönük olarak

sporla kendini geliştirecek öğrenci velilerine akademik geleceğin kendi öğrencilerinin ilerlemesi noktasında yaşanılacak sıkıntıların anlatılması bu sorunun çözümünde etkili olabilir” demiştir. Dersi programa uygun bir şekilde işlemek, not vermede kriterlerin daha belirgin olması ve yetenek derslerinin not ile değerlendirilmemesi diğer öneriler arasındadır. M1 konu ile ilgili olarak *“Bu derslerin not ile değerlendirilmesinin yapılmaması bu sorunun çözümü için öneri olabilir”* demek suretiyle çözüm önerisini dile getirmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Salon, Araç-Gereç, Donanıma İlişkin Tartışma ve Sonuç

Görüşme yapılan ortaokul yöneticileri BESD’in yürütülmesi sürecinde salon, araç-gereç, donanım vb konularla ilgili olarak en çok malzeme yetersizliği, spor salonunun olmaması ve okul bahçesinin, alanın yetersiz olması sorunu ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Yapılan bazı çalışmalarda (Keskin, 2015; Kul & Hergüner, 2018), okulda yeterli tesis ve araç-gereç bulunmamasının BESD’e yönelik tutumu olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. BESD öğretmenlerinin katıldığı diğer bir çalışmada (Çağlayan & Ağgön, 2021) salon, tesis ve araç eksikliğinin BESD öğretim programının felsefi yaklaşımının uygulanmasını engellediği belirtilmiştir. Salon ile ilgili sorunların yeni değil, eskiden beri var olduğu bilinmektedir. Bununla ilgili olarak yapılmış olan bir çalışmada (Yılmaz & Bulut, 2002), ilköğretim okullarında kapalı spor alanlarının çok yetersiz olduğu, BESD’in yürütülmesi için gerekli olan araç-gereç ve donanımların hem nitelik hem de nicelik açısından yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Diğer bazı çalışmalarda da (Dağdeviren, Kök, Düz & Manav, 2024; Bozdemir, Çimen, Kaya & Demir, 2015; Yılmaz, Esentürk & İlhan, 2018; Eraslan & Hacıcaferoğlu, 2015; Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil 2014) salon yetersizliği önemli bir sorun olarak belirtilmiştir. Belirtilen bu sorunun çalışma kapsamındaki okullarda halen devam ettiği anlaşılmaktadır. Salon, araç-gereç ve donanımla ilgili eksikliklerin öğrenci motivasyonunun yanı sıra, öğretmen motivasyonunu da olumsuz yönde etkileyebileceği açıktır. Bu alandaki eksiklikler dersin öğretim programına uygun bir şekilde işlenmesini de etkileyecektir. Diğer taraftan okul yöneticileri dersin öğretim programına uygun olarak işlenmemesini bir sorun olarak belirtmişlerdir. Yapılan bazı çalışmaların bulguları (Doğar, 2019; Temiz & Sivrikaya, 2021), BESD’in işlenmesi sürecinde öğretmenlerin tesis ve malzeme kaynaklı sorunlar yaşadığı sonucunu desteklemektedir. Yöneticiler malzeme eksikliği ile ilgili problemleri, MEB’in dönem başında verdiği ödenekleri kullanmanın yanı sıra, hayırsever kişilerin ve okul aile birliğinin yardımları ile çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ancak, hayırsever kişilere ulaşma gücü ve okul aile birliği yardımının yetersiz kalması sorunun çözümünü zorlaştırabilir. Yapılan bir çalışmada (Doğar, 2019), okul aile birliğinin dersi kısmen desteklediği ve saha, malzeme ve tesis yetersizliğinin önemli bir problem olduğu tespit edilmiştir. Velilerin derse yönelik olumsuz tutumu bu alana daha fazla kaynak aktarılmasını zorlaştırabilir. Yöneticiler salon eksikliği sorunu ile ilgili olarak, salon olmadığı için iklim koşullarının uygun olduğu günlerde okul bahçesini, yağışlı ve soğuk havalarda ise sınıfı ders işlemek için kullandıklarını ifade etmişlerdir. Çözüm önerisi olarak da okullarda spor malzemeleri için ayrı ödenek ayrılmasını, öğrenci başına ödenek gönderilmesini, her okula spor salonu yapılmasını ve diğer kurumların yönetiminde bulunan salonların BESD için kullanılmasını önermişlerdir.

Öğretmen Kaynaklı Bulgulara İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ortaokul yöneticilerinin BESD’in yürütülmesi sürecinde öğretmen kaynaklı bazı sorunlarının olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin dersi öğretim programına uygun olarak işlememesi en sık belirtilen sorundur. Öğretmenlerin malzeme yetersizliğinden dolayı derse gerekli özeni göstermemesi, derste tek bir spor branşı üzerinde durulması, okul ve il çapında yapılan etkinliklere katılma konusundaki isteksizlikler öğretmen kaynaklı olarak belirtilen diğer sorunlardır. Ortaokul yöneticilerinin BESD

öğretmenleri ile sorun yaşamasının yanı sıra, yapılan bazı çalışmalarda (Temiz & Sivrikaya, 2021; Mirzeoğlu, Yaralı, Çoknaz & Özmen, 2019), öğretmenlerin de okul yönetimi ile sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada (Demirhan, Bulca, Saçlı & Kangalgil, 2014), okul yöneticilerinin BESD’i önemsiz görmeleri bir sorun olarak belirtilmiştir. Elde edilen bu sonuçların birbirini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ortaokul yöneticileri BESD’in öğretim programına uygun olarak işlenmesine yönelik olarak takip, gözlem ve izleme yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen kaynaklı sorunların çözümü için dersin önemini öğrenci ve diğer branş öğretmenlerine anlatılarak dersin önemini anlaşılmasına katkı sağlanması, dönem başında dönem içi faaliyetlerin planlanması, araç gereç temini ve yöneticilerin dersin işleme sürecini izlemesi gibi diğer çözüm yöntemlerini de kullandıklarını ifade etmişlerdir. İlgili kaynaklarda, diğer branş öğretmenleri ve okul yönetiminin BESD’i gereksiz bir ders olarak görmeleri ile ilgili sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. Yapılan bir çalışmada (Temiz & Sivrikaya, 2021), BESD öğretmenlerinin diğer branş öğretmenleri ile sorunlar yaşadığı rapor edilmiştir. Dönem başında yapılan kurul toplantılarında faaliyetlerin belirlenmesini, uygun fiziki alt yapının oluşturulmasını, farklı spor branşlarının öğrencilere tanıtılmasını, derslerin planlı bir şekilde yürütülmesini, okul sporları kapsamında yapılacak olan müsabakaların okul idaresi liderliğinde planlanmasını, MEB’in BESD’e hakettiği önemi vermesini çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Ayrıca BESD’de öğrencinin not ile değerlendirilmemesini öneri olarak ifade etmişlerdir.

Öğrenci Kaynaklı Bulgulara İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin BESD’i sadece top ve futbol olarak algılamasını, derste öğrenci kontrolünün azalmasını, derse uygun kıyafetlerin olmamasını, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerle kız öğrencilerin derse yönelik ilgisizliği en sık belirtilen öğrenci kaynaklı sorunlardır. Ortaokul öğrencilerinin BESD’e yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada (Cengiz, Kılıç & Soylu, 2018), kız öğrencilerin derse yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ortaöğretim öğrencileri ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada (Güllü, Güçlü & Arslan, 2009) da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatkınlık düzeylerinin iyi olduğu ve cinsiyete göre değişmediği tespit edilmiştir (Keskin, Öncü & Küçük, 2016). Diğer bir çalışmada (Çavdar, İlhan & Esentürk, 2018), obez öğrencilerin de BESD’e yönelik tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci kaynaklı sorunlardan birisi de sportif faaliyetlere katılmada yetersizliği, uygun spor aktivitesinin seçilmemesi, öğrenci sayısına yeter sayıda malzemenin olmamasıdır. Yapılan bazı çalışmalarda derse katılma konusundaki isteksizlik (Mirzeoğlu & ark. 2019; Yiğit & Özlü, 2022; Avcı 2022), disiplin ve motivasyon (Uğraş, Güllü & Yücekaya, 2019), kalabalık sınıflar (Yiğit & Özlü, 2022) gibi öğrenci kaynaklı bazı sorunlar tespit edilmiştir. Öğrenci kaynaklı sorunları dersin hem fiziksel hem de sosyal yönden önemini öğrencilere anlatarak çözmeye çalıştıklarını, uyarma, aile desteğini sağlama, pekiştirme ve ödüller kullanma, programa bağlanma gibi yollarla öğrenci kaynaklı sorunları çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca ders işleniş sürecinde öğrencilerin kendi başlarına bırakılmamasını, öğretmenin nezaret etmesinin sağlanmasını da çözüm olarak belirtmişlerdir. Öğrenci kaynaklı sorunların çözümü için turnuvalar düzenlenmesini, ödüller verilmesini, öğrencileri bilinçlendirmek için okul rehberlik servisinden yararlanılmasını, disiplin mekanizmasının işler hale getirilmesini, öğretmenlerin dersi aktif olarak yönetmesini, okullara spor alanı yapılmasını, öğrencilerin bilgilendirilmesini ve spor müsabakalarına götürülmesini çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Veli toplantılarında velilerin dersin önemine yönelik bilgilendirilmesini de öneri olarak getirdikleri görülmüştür.

Veli Kaynaklı Bulgulara İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ortaokul yöneticilerinin BESD’in yürütülmesi sürecinde karşılaştığı veli kaynaklı problemler altı grupta toplanmıştır. Özellikle sekizinci sınıf öğrenci velilerinin derse yönelik olumsuz bakış açısı en sık

belirtilen problemidir. Velilerin BESD’i önemsiz bir ders gibi görmeleri ve BESD’in diğer ders başarı ortalamalarını düşürmesi diğer iki önemli sorun olarak belirtilmiştir. Velilerin BESD’den yüksek not beklentisi ve gerekli hassasiyetin gösterilmemesi, rapor alınması diğer sorunlar olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada olduğu gibi, yapılan diğer bazı çalışmalarda da, BESD’in yürütülmesi sürecinde veli kaynaklı bazı sorunların yaşandığını göstermektedir. Dersin değersiz olarak görmesi, akademik başarıya etkisinin düşük olması gibi sebeplerle veli kaynaklı problemlerin yaşandığı tespit edilmiştir (Temiz & Sivrikaya, 2021). Yapılan bir çalışmada (Demirhan vd., 2014), kız öğrencilerin eşofman giymelerinin istenmemesi, yüksek not beklentisi, derse karşı ilgisizlik veli kaynaklı belirlenen diğer bazı sorunlardır. Ebeveynlerin sınav başarısı odaklı çalışmaları önemsemesi sebebiyle, veli kaynaklı sorunların yaşandığı belirlenmiştir (Yılmaz, Esentürk & İlhan, 2018). Yapılan bir çalışmada (Arazuri, Emeterio, Elizondo & Extremera, 2018), akademik konuların bir öncelik olarak algılandığı okul dönemlerinde ebeveynlerin önemli bir kısmının (% 62) BESD’e gerekli önemi vermedikleri tespit edilmiştir. Ebeveynlerin BESD’e yönelik tutum düzeyleri (Suna & Özkan, 2022) ile BESD’e katılmaya yönelik ebeveyn tutumlarının olumlu bulunduğu (Öztürk & Yaşar, 2018) çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca, öğrenci ve velilerin BESD’e yönelik tutumlarının genel olarak olumlu bulunduğu çalışmalar da bulunmaktadır (Yaldız & Özbek, 2018; Suna & Özkan, 2022). Ortaokul yöneticileri belirttikleri bu sorunları veli toplantılarında hem derste hem de akademik alanda başarılı öğrencilerin durumunu örnek vererek bilgilendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca veli ve öğrencilere dersin gerekliliği ve önemi hakkında bilgilendirmeler yapmak suretiyle sorunları çözmek veya azaltmak yoluna gittiklerini belirtmişlerdir. Ortaokul yöneticileri veli kaynaklı sorunlara yönelik bazı çözüm önerileri belirtmişlerdir. BESD’in diğer dersler gibi öğrenciyi hayata hazırladığının velilere hissettirilmesi, alanla ilgili geleceğe yönelik fırsatlardan velilerin haberdar edilmesi, dersin öğretim programına uygun şekilde işlenmesi, ders notlarının verilmesinde kriterlerin daha belirgin hale getirilmesi ve ders başarısının not ile değerlendirilmemesi başlıca önerilerdir. Okul yöneticilerinin okul yönetiminde BESD’in yürütülmesi sürecinde velilerden kaynaklı problemlere karşı uyguladıkları çözümler ise veli toplantılarında başarı göstermiş olan öğrencilerimizin durumu örnek vermek, velilere dersin gerekliliği ve önemi hakkında bilgilendirmeler yaparak problemleri gidermeye çalıştıklarını belirtmişler. Güllü, Güçlü & Arslan (2009) belirttiği gibi “ebeveynlerin beden eğitimi ve sporun faydaları konusunda bilgilendirici seminerler düzenlenmelidir” ifadesiyle bu problemin giderilebileceği düşüncesini desteklemiştir. Ortaokul yöneticilerinin veli ve diğer branş öğretmenlerine dersin önemini anlatma kaygısı aslında dersin statüsünün düşük olarak algılanmasının bir sonucu olarak görülebilir. Mevcut süreçlerin daha çok akademik başarı olarak değerlendirilmesi, üst öğrenim kurumlarına girişlerde BESD’in etkisinin olmaması olumsuz algının önemli sebeplerinden birisi olarak görülebilir. Eğitim sistemlerinin akademik başarı odaklı olması, beden eğitimi dersinin önündeki engellerin dersin işlenişini etkilemesi nedeniyle dersin statüsünün düşük olduğu belirlenmiştir.

Öneriler

Okul yöneticilerinin okul yönetiminde BESD’in yürütülmesi sürecinde salon, araç-gereç, donanım vb. ile ilgili problemlerin ağırlıklı olarak okullarda spor salonunun olmaması, derslerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gereken araç- gereç ve malzemelerin yetersizliği, okul bahçesinin, alanının yetersiz olması ve bu kısıtlı alanlarında zeminlerinin spor yapmaya elverişli olmaması olduğu tespit edilmiştir. Sorunun çözümüne kısmen de olsa katkı sağlamak için ortaokulun bulunduğu yerleşim birimindeki kamuya ait mevcut salon ve alanlar ilgili kurumla işbirliği yapılarak kullanılmadığı zamanlarda BESD için tahsis edilebilir. Özel sektör yönetiminde olan halı saha vb alanlar BESD için kiralanabilir.

Okul yöneticilerinin okul yönetiminde BESD’in yürütülmesi sürecinde öğretmenlerle ilgili problemlerin ağırlıklı olarak okul ve ilde yapılan faaliyetlere katılımında isteksizlik, bazı öğretmenlerin

dersi, ders planına göre işlememesi, öğretmenlerin, malzeme yetersizliğinden dolayı derse gereken özeni göstermemesinden kaynaklandığı görülmüştür. Bununla ilgili olarak, sene başında hangi etkinliğe hangi okul ve öğretmenlerin katılacağı konusunda planlama yapılabilir. Bu tür etkinliklere katılan öğretmenlere sözlü takdir ve teşekkür ifadelerinin yanı sıra plaket, takdirname gibi katılımı teşvik edici ödüller verilebilir.

Öğrencilerle ilgili problemlerin çözümüne yönelik olarak daha çok öğrencinin katılabileceği turnuva vb etkinlikler düzenlenebilir. BESD'in sosyal ilişkileri geliştirmeye yönelik katkıların yanı sıra, beden ve ruh sağlığına da katkı sağladığı hususunun BESD'in yanı sıra diğer derslerde de vurgulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu hususun veli toplantılarında da dile getirilmesi velilerin derse yönelik yaklaşımlarını olumlu yönde etkileyebilir.

KAYNAKLAR

- Arazuri, E. S., Emeterio, M. A. V., Elizondo, A. P. D. L. & Extremera, A. B. (2018). Parental influence on adolescent adherence to physical-sport practice Influencia parental de la adherencia de práctica físico-deportiva en adolescentes, *Retos*,33, 185-189.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (4. baskı). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Avcı, A. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve onların sorunları üzerine yapılmış nitel araştırmalardan bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 5(2), 37-51.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks.
- Bozdemir, R., Çimen, Z., Kaya, M., & Demir, O. (2015). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersinde karşılaştıkları problemler (Tokat ili örneği). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 221-234.
- Bursalıoğlu, Z. (1997). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: PegemA.
- Cengiz, Ö., Kılıç, M. A., & Soylu, Y. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 1(2), 141-149.
- Çağlayan, G. & Ağgön, E. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının temel felsefi ve genel amaçlarına yönelik öğretmen görüşleri, *Anatolia Sport Research*, 2(2): 26-32
- Çalık, T., Sezgin, F. & Çalık, C. (2013). *Yönetimde Problem Çözme*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Çavdar, E., İlhan, E.L., & Esentürk, O.K.(2018). Obez öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2493-2508. doi:10.14687/jhs.v15i4.5597
- Dağdeviren, İ. C., Kök, M., Düz, N. & Manav, Ö. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerileri. *Uşbilim Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 37-61.
- Demir, M. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki sorunları ve performanslarına etkileri (Adıyaman ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., & Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-2), 57-68.
- Doğar, Y. (2019). İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersinin okutulmasında okul içi spor tesis, araç ve gereçlerin yeterlilikleri ve mahalli spor imkânlarından yararlanma durumu (Niğde örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 70-80.
- Eraslan, M., & Hacıcaferoğlu, B. (2015). Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 1-11.
- Gaynor, A. K. (2012). *Analyzing Problems in Schools and School Systems: A Theoretical Approach*. Routledge Press, New Jersey.
- Güllü, M., Güçlü, M., & Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Sport Sciences*, 4(4), 273-288.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi: Sakarya ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük, K. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlilikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Köse, E. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı R. Y. Kınal, (Ed.) İçinde Bilimsel araştırma modelleri (ss. 99-124). Ankara: Nobel Yayınevi

- Kul, M. & Hergüner, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sorunları ve performanslarına etkileri (Sakarya ili örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 971-996.
- Mirzeoğlu, A. D., Yaralı, S. S., Çoknaz, D., & Özmen, S. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gözünden dersleri ve meslekleri (Sakarya Örneği). *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(2), 111-131.
- Öztürk, M. E., & Yaşar, A. (2018). İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine katılımına yönelik ana baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 23-33.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir Çev.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Suna, Ç. G. & Özkan, A. (2022). Ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi (Hakkâri ili örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 508-524.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., & Kılıçgil, E. (2006). İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (4), 139-147.
- Temiz, C. N., & Sivrikaya, A. H. (2021). Beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunların incelenmesi (Yurt içi ve yurt dışı değerlendirmesi). *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 12-39.
- TTKB. (2018). *Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7, ve 8. Sınıflar)*, Erişim tarihi:13.6.2024, Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/2018120201950145beden%20egitimi%20ve%20spor%20ogretim%20program%202018.pdf>
- TTKB. (2024a). *İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde Değişiklik Yapılması (2023-2024 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacak)*. Erişim tarihi: 06.05.2024, Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/14104730_2023-43_Temel_Egitim_Ylkokul_Ortaokul.pdf
- TTKB. (2024b). *Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri'nde Değişiklik Yapılması (2023-2024 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacak)* Erişim tarihi: 06.05.2024, Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/14104459_2023-37_Ortaogretim_Kurumlari.pdf
- Uğraş, S., Güllü, M. & Yücekaya, M.A. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliğimde ilk yılım. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(1), 242-259. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.7c1s.11m
- Yaldız, A.S., & Özbek, O. (2018). İlköğretim okullarında beden eğitimi dersine yönelik öğrenci ve ana-baba tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 75-81. doi:10.24106/kefdergi.375194
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K. & İlhan, E. L. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik durumları ve öğretim sürecinde bu duruma yol açan nedenler: Karma araştırma yaklaşımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2091-2103.
- Yılmaz, S. & Bulut, Z. (2002). Kentsel mekanlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fak. Dergisi*. 33 (3), 345-351.
- Yiğit, A., & Özlü, K. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretim yöntemleri belirlemede karşılaştıkları sorunlar. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 921-938.